

Tiedolla johtaminen

Työryhmä

Tuula Ristimäki, kehityspalvelupäällikkö/tietohallinto, Epshp
Tanja Penninkangas, muutosjohtaja/VATE
Jaakko Anttila, peruspalvelujohtaja, Järvipohjanmaa
Terhi Haapala, perusturvajohtaja, Lapua
Anu Hellin, liikelaitoskuntayhtymän johtaja, Suupohjan Ilky
Mervi Ihtola, kehityspäällikkö, Epshp
Kirsi Juvila, johtajaylilääkäri, Epshp
Anu Kaappola, vs. hoitotyön johtaja, Lapua
Tuula Kallio, osastonhoitaja, Suupohjan Ilky
Minna Koivuluoma, pääsuunnittelija, Epshp
Susanna Lammi, sosiaalijohtaja, Ilmajoki
Merja Latvala, perusturvajohtaja, Isokyrö
Carita Liljamo, vastuuvaimistelijä /VATE:n palvelujaosto
Tytti Luoto, hankepäällikkö, TSK-hanke
Kaija Metsäranta, kuntayhtymän johtaja, Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä
Anna Nurmela, hanketyöntekijä, TSK-hanke
Regina Ollila, kuntayhtymän johtaja, JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä
Tiina Paganus, projektipäällikkö, Rakenneuudistushanke/Tulevaisuuden sote-keskus-hanke
Tiina Perä, johtava ylilääkäri, Seinäjoki
Päivi Saukko, sosiaalityön tulosaluejohtaja, Seinäjoki
Juha Tiainen, kuntayhtymän johtaja, Kuusote
Sirpa Tuomela-Jaskari, Sosiaalipalvelujohtaja, Järvi-pohjanmaa
Minna Vierula, projektipäällikkö, Epshp
Ville Holopainen, konsultti, Salivirta partners

Tietojohtamisen kehittämissuunnitelmatyötä ohjaavat tahot

Ari Pätsi, tietohallintojohtaja, Epshp
Rakenneuudistus –hanke
Tulevaisuuden sote-keskus –hanke
Alueen sote-organisaatioiden johtajat
Kansallisen TOIVO-ohjelman Virta-hanke

Nykytilan kartoituksen tulokset ja tietojohdamisen kehittämissuunnitelma

Tietojohdamisen arviointi on toteutettu vuonna 6/2020 (Etelä-Pohjanmaan alue, Tietojohdamisen arviointimalli -kyselyn tulokset 16.6.2020).

Nykytila

Osa-alue	Ka (1-5)	Ylin johto	Keskijohto	Asiantuntijat
Visio ja strategia	2,82	2,82	2,81	2,84
Hallintorakenne ja organisointi	2,95	3,05	2,84	2,88
Tietotarpeet	3,32	3,46	3,15	3,23
Tiedon hankinta	2,44	2,36	2,53	2,49
Tiedon organisointi ja varastointi	2,51	2,39	2,70	2,58
Tietotuotteet ja palvelut	2,59	2,36	2,82	2,82
Tiedon jakaminen	2,83	2,78	2,92	2,81
Tiedon käyttö	3,01	3,03	3,07	2,90
Mittarit	2,92	2,82	3,06	2,98
Hyödyt	3,36	3,32	3,57	3,18
	2,88			

Kooste tietojohdamisen arvioinnin keskeisimmistä tuloksista ja johtopäätöksistä.

- Kaikkien vastaajien osalta tiedon hankinnan osa-alueen nykytila koettiin heikoimmaksi.
- Johdon ja asiantuntijoiden kokemuksessa nykytilasta oli pientä hajontaa. Ylin johto suhtautui positiivisemmin hallintorakenne ja organisointi -osa-alueeseen ja heikoimmin tiedon organisointi ja varastointi sekä tietotuotteet ja palvelut -osa-alueisiin. Keskijohto puolestaan koki nämä osa-alueet ja niistä saatavat hyödyt selkeästi positiivisemmin.
- Organisaatioittain tarkasteltuna nykytilan arvioinnissa oli hajontaa melko paljon. Yleisesti nykytilan kokivat positiivisimmin Seinäjoen kaupungin ja Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin edustajat.
- Erikoissairaanhoidon edustajat kokivat kaikkien osa-alueiden nykytilan positiivisempuna kuin perustason sote-organisaatioiden sekä tukipalveluiden ja hallinnon edustajat.
- Kokonaisuudessaan tyytyväisimpiä oltiin tietotarpeiden tunnistamiseen. Vähiten tyytyväisiä oltiin tietotuotteet ja palvelut osa-alueeseen.
- Ylin johto koki tietotarpeet osa-alueen positiivisimpana, keskijohto puolestaan tiedon organisoinnin ja varastoinnin ja asiantuntijat tiedon hankinnan osa-alueet.
- Organisaatioittain tarkasteltuna tietotarpeet osa-alue koettiin positiivisimmaksi ja tietotuotteet ja palvelut vähiten tyytyväisiksi.
- Myös tyytyväisyydessä erikoissairaanhoidon edustajat kokivat kaikkien osa-alueiden nykytilan positiivisempuna kuin perustason sote-organisaatioiden sekä tukipalveluiden ja hallinnon edustajat.
- Nykytila koettiin positiivisempuna kuin tyytyväisyys siihen.

Arvioinnin pohjalta valmisteltiin sote-tietojohdamisen kehittämissuunnitelma laajassa yhteistyössä alueen sote-edustajien kanssa (viimeisin päivitys 17.3.2021) ja sen pohjalta rakenneuudistus-hankkeessa on jatkettu konkreettisia toimenpiteitä. Mm.

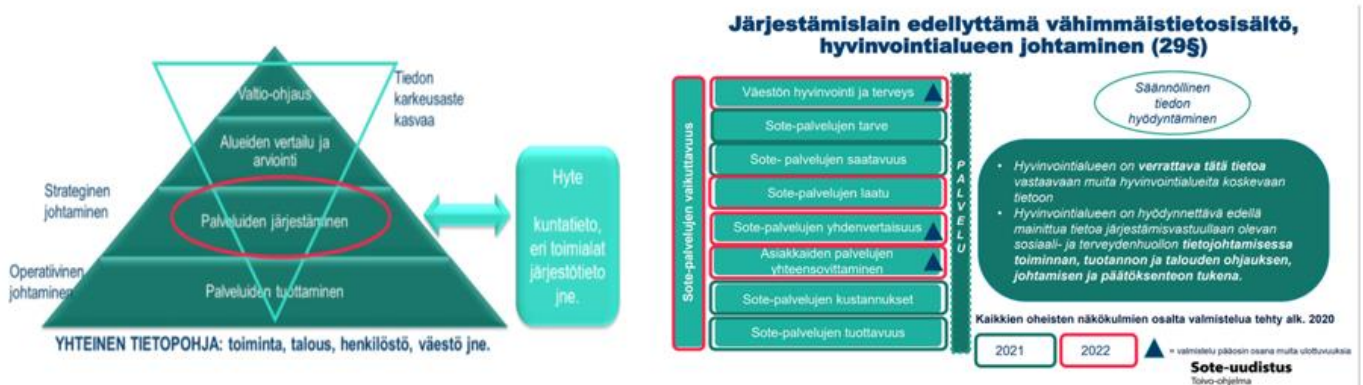
- ICT-palveluilla tuetaan alueen verkostojohdamiseen ja ohjaamiseen tarvittavia tietojärjestelmäpalvelujen kehittämistä, huomioiden järjestäjän ja palvelutuotannon tarpeet. Käyttöönottoavaiheessa on palveluverkkoraportointijärjestelmä, jonka avulla voidaan myös kansallisen Virta-hankeen vaatimusten mukaisia raportteja tuottaa mm. organisaatoriippumaton palveluluokitus toteuttaa (vrt. aiemmin sote-tietopakettiraportointi). Myös kustannuslaskennan

osalta tietojärjestelmäpalvelu on käyttöön otossa, mikä tuo läpinäkyvyyttä palveluiden kustannuksiin tulevaisuudessa ja kustannuksia voidaan yhdistää mm. palveluihin, asiakasryhmiin.

- Myös olemassa oleva raportointia on kehitetty tarpeiden mukaisesti mm. pth:n vastaanottotoiminnan mittaristoa: dg/ICPC kirjauskattavuus, kokonaiskäyntimäärä/ asiakas tai toiminto, terveys- ja hoitosuunnitelmat, hammashuollon laatumittaristo sekä sosiaalihuollon raportointikokonaisuus on valmistelussa.
- Rakenneuudistushankkeessa tiedolla johtamisen näkökulmasta on kehitetty myös systemaattista tapaa kuvata palveluketjuja ja sähköistä hyvinvoinnin käsikirjaa. Sekä edistetty yhtenäisiä valvontakäytänteitä ja koulutettu henkilöstöä.
- Tietotuotannon yhtenäistämistä on edistetty mm. perusterveydenhuollon suoritekäsikirjan tarkentamisella sekä sosiaalihuollon suoritekäsikirjatyötä on aloitettu.
- Myös muuta valmistelua analytiikan osalta on valmisteltu kuntoutuksen AI-ennustemallin hyödyntämistä sekä laajennettu data-altaan tietosisältöä vaihteittain

Kansallinen ohjaus

Sote-uudistuksen valmistelun tavoitteena on parantaa sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakaslähtöisyyttä, vaikuttavuutta ja tuottavuutta, hillitä palveluiden kustannusten nousua ja lisätä niiden läpinäkyvyyttä ja avoimuutta. Hallitusohjelmassa todetaan, että uudistus tarvitsee tuekseen toimivat tieto- ja tiedonhallintajärjestelmät sekä kattavan tietopohjan ja yhtenäisen tavan raportoida. Tulevan hyvinvointialueen sote-palveluiden järjestäjä tarvitsee tietoa suunnittelun, johtamisen, ohjauksen, seurannan ja valvonnan välineeksi. Alueellisen sote-palvelujen kokonaisuuden johtaminen edellyttää kattavaa tietosisältöä sekä julkisen toimijan omasta että ostopalveluiden toiminnasta ja kustannuksista. Kuviossa 1. kuvataan järjestäjän tietotarpeiden tasoa yhteisestä tietopohjasta johdettuna sekä kansallisessa määrittelyssä alueille tulevia yhteisiä laajoja raportointikohteita (velvoittavuus annetaan asetuksella).

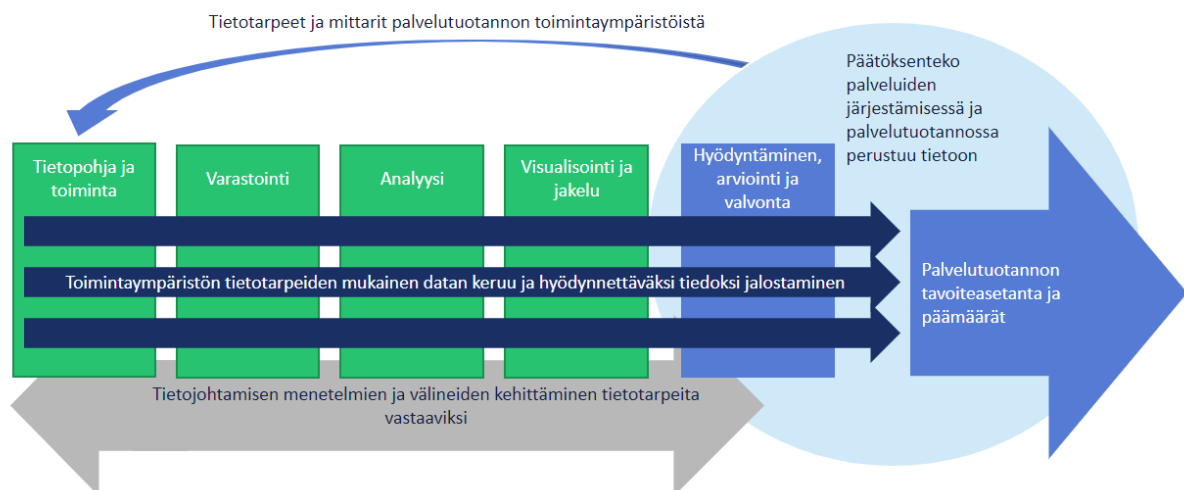

Kuva 1 Yhteinen tietopohja ja kansallisesti määriteltävät kokonaisuudet

Sote-tietojohdamisen kehittämissuunnitelmaa päivitetään syksyllä ja alkuvuonna 2022 alueellisessa sote-johtamisen kehittämisryhmässä. Tavoitteena on päivittää alueen ja kansallisten veloitteiden mukaista kehittämissuunnitelmaa sekä luoda toimenpidekokonaisuuksia ohjaavaa tiekarttaa ja tietojohdamisen hallintamallia.

Kehittämistarpeet

- Tietojohtamisen hallintorakenne ja organisointi
 - o Kokonaisvaltaisen tietojohtamisen osaamisen ja menetelmien kehittäminen alueen erityispiirteet huomioiden edellyttää alueellista organisoitumista ja vastuutusta tietojohtamisen kokonaisuuden edistämiseksi ja jatkuvan toiminnan ylläpitämiseksi.
 - o Tarvitaan selkeä tietojohtamisen hallintamalli, jossa on kuvattu eri tahojen tehtävät ja vastuut jatkuvan tietojohtamisen toiminnan ylläpitämiseksi.
- Tiedolla johtamisen suunnitelmallinen johtaminen ja strategisen ohjauksen vahvistaminen
 - o Tietojohtamisen kehittämissuunnitelmaa tulee päivittää.
 - o Tietotarpeiden huomiointi palvelun eri toimintojen tasoilla sekä strategian mukaisten validien mittareiden määrittely.
- Sote-tietotuotannon ja -tietopohjan yhdenmukaistaminen.
 - o Keskeisinä asioina on kirjausten/tilastoinnin yhtenäistäminen.
 - o Alueellisen tiedon yhtenäinen määrittely ja esim. laskentaperusteista
 - o Tietopohjan laajentaminen alueen organisaatioiden tiedoilla tarpeen mukaisesti
 - o Uudet välttämättömät tietopohjan laajennukset esim. väestötietosisällöillä.
- Toteutuksen edellyttämien johtamisen työvälineiden tietojärjestelmäpalveluiden kehittäminen alueen erityispiirteet huomioiden, sisältäen:
 - o Tiedon organisointi ja varastointi
 - o Tietotuotteet ja palvelu
 - o Tiedon jakaminen
 - o Tiedon käyttöä palvelujen ohjaavana tekijänä tulee vahvistaa ja varmistaa tiedon analysointia tarpeiden mukaiseksi.
- Vuoden 2022 tavoitteena on varmistaa, että nykyisiä vastaavat raportointikokonaisuudet toimivat myös uudessa organisaatio ja järjestelmäympäristössä. Lisäksi on huomioitava kansallisen ohjauksen mukaiset velvoitteet, joiden osalta jatketaan mm. palveluverkkoraportoinnin ja kustannuslaskennan järjestelmien käyttöä.

Kuva 2 Tietojohtamisen kokonaisuus

Suosituks

1. Tietojohtamisen hallintorakenne ja organisointi
 - *Tietojohtamisen hallintamallin laatiminen ja toteuttaminen*
 - *Tietojohtamisen roolit ja resurssit*
2. Tiedolla johtamisen yhdenmukaistaminen suunnitelmallisesti ja strategisen ohjauksen vahvistaminen
 - *Tietojohtamisen alueellisen kehittämisen suunnitelman ylläpito toimeenpano huomioiden*
 - o *eri tahojen vastuut*
 - o *kansallisten mittareiden hyödyntämisen kehittäminen ja turhien mittareiden karsiminen*
 - o *palveluntarjoajien mittareiden määrittely ja dokumentaatio (ostopalvelut)*
 - o *vaikuttavuus ja velvoittavuus*
3. Tiedon käyttö
 - *Hyödynnetään tietopohjaa laajasti huomioiden alueelliset ja kansalliset tarpeet*
 - *Kehitetään tiedon analysointia ja varmistetaan tiedon helppo käytettävyys sekä edistetään hyödyntämistä eri kohdealueiden tarpeet huomioiden (strateginen, taktinen, operatiivinen)*
 - *Huomioidaan tutkimus- kehittäminen ja innovaatiotoiminta*
4. Sote-tietotuotannon ja -tietopohjan yhdenmukaistaminen
 - *Tarjotaan sote-ammattilaisille koulutusta tietojohtamisen osaamisen vahvistamiseksi*
 - *Vahvistetaan työntekijöiden sitoutumista tiedontuottamisen rooliinsa: kirjaamisen, tilastoinnin raportoinnin ja analysoinnin osalta*
 - *Jatketaan suoritekäsikirjatyötä perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon osalta*
 - *Otetaan käyttöön ydintietojärjestelmä (MasterData) alueen tietojärjestelmäkokonaisuuden yhteisille tiedoille vaiheittain.*
5. Toteutuksen edellyttämien johtamisen työvälineiden tietojärjestelmäpalveluiden kehittäminen alueen erityispiirteet huomioiden sisältäen
 - *Laajennetaan alueellista tietopohjaa tietovaraston (rakenteinen tieto) ja tietoaaltaan osalta (rakenteistamaton tieto) sekä tarkennetaan ko. järjestelmien roolitusta*
 - *Kehitetään tietojohtamisen menetelmiä ja välineitä tietotarpeita vastaaviksi*